

تحلیل گرایشات اخلاقی دانشجویان ورزشکار: نقش دین‌داری، جنسیت و نوع رشته

ورزشی

علی بنسردی^۱، احمد نظری ترشیزی^۲، ندا مؤید^۳

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه حکیم سبزواری (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد

۳. کارشناسی ارشد، دانشکده علوم ورزشی دانشگاه حکیم سبزواری

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۲/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۸/۰۶

چکیده

اخلاق‌گرایی ورزشکاران در میادین ورزشی یکی از موضوعات مهم در هر جامعه‌ای است. هدف این پژوهش، تحلیل گرایشات اخلاقی دانشجویان ورزشکار و تعیین نقش دین‌داری، جنسیت و نوع رشته ورزشی بود. روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود که به صورت پیمایشی انجام گرفت. جامعه آماری ورزشکاران پسر و دختر چهاردهمین المپیاد ورزشی دانشجویان کشور در سال ۱۳۹۷ بود که در شیراز برگزار شد. حجم جامعه آماری حدود ۴۱۰۰ نفر بود. طبق فرمول تعیین حجم نمونه در تحقیقات تحلیلی، حجم نمونه ۱۹۴ نفر تخمین زده شد و پس از جمع‌آوری اطلاعات تعداد ۱۹۶ پرسش‌نامه کامل برگردانده شد و همین تعداد به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس بود. ابزار پژوهش پرسش‌نامه استاندارد لارنس (۲۰۱۳) بود. روایی صوری و محتوایی آن به تأیید ده نفر از اساتید مدیریت ورزشی رسید. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه گرایش اخلاقی ۰/۷۳ و پرسش‌نامه دین‌داری ۰/۷۴ بود. از آمار توصیفی برای توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و در قسمت آمار استنباطی از آزمون کلموگروف اسمیرنوف، آزمون تی مستقل و مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد گرایش اخلاقی ورزشکاران بر اساس جنسیت و نوع رشته ورزشی تفاوت ندارد، اما در مؤلفه صداقت تفاوت بر اساس جنسیت و نوع رشته ورزشی وجود داشت. همچنین مؤلفه عدالت تفاوت بر اساس نوع رشته ورزشی وجود داشت. نتایج مدل تحقیق نشان داد دین‌داری بر تمام مولفه‌های گرایش اخلاقی دانشجویان ورزشکار تأثیر دارد. بر اساس نتایج مدل تحقیق می‌توان نتیجه‌گیری کرد دین‌داری یک عامل اثرگذار و تربیتی تکمیلی برای ایجاد گرایشات اخلاقی در ورزشکاران است.

واژگان کلیدی: جنسیت، دانشجویان، دین‌داری، گرایش اخلاقی، ورزش

1. Email: a.benesbordi@hsu.ac.ir

2. Email: ahmad.nazari.torshizi@gmail.com

3. Email: n.moayed71@gmail.com

مقدمه

از دوران باستان، این عقیده که ورزش موجب ساختن یک شخصیت اخلاق‌گرا می‌شود، وجود داشته و از همان زمان طرفداران بسیاری از جمله افلاطون را داشته است. به عبارت دیگر، این باور وجود داشت که ورزش موجب پیشبرد همکاری، شهامت، کار گروهی، انصاف، مسئولیت و قدرت کنار آمدن با شرایط بحرانی اخلاقی می‌شود (کاووسانو و رابرتز^۱، ۲۰۰۱، ۴۱). اما محققانی همچون اگلیو و تاتکو^۲ (۱۹۷۱) در حدود چهار دهه پیش، مقاله‌ای با عنوان "اگر می‌خواهید اخلاق خود را درست کنید به دنبال چیز دیگری غیر از ورزش بروید" منتشر کردند. به زعم آنان، رشد اخلاقی نوجوانان و جوانان در محیط‌های ورزش حرفه‌ای، آن هم به لطف آموزه‌های تربیتی مربیان، تنها یک شوخی است (برند^۳، ۲۰۰۳، ۷). با مقایسه نتایج متناقض این دو پژوهش، دلیل تحقیقات بیشتر در حوزه اخلاقیات در زمینه ورزش آشکار می‌شود و به گستردگی و پیچیدگی این حوزه اشاره دارد.

در زبان انگلیسی کلمه اخلاق از واژه یونانی اتیکوس^۴ به معنی عادت، خصلت، خلق و خوی، سرشت، روش و نظایر آن گرفته شده است. برخی زبان‌شناسان معتقدند واژه اتیکوس^۵ که مفهوم لغوی آن شخصیت^۶ است، به مجموعه‌ای از باورها و دیدگاه‌های مرتبط با منش آدمی اطلاق می‌شود که رفتار افراد، گروه‌ها، نهادها و ملت‌ها را هدایت می‌کند. اخلاق توانایی تشخیص درست از غلط و دربردارنده تلاش برای انجام عمل خوب و درست است (دافت^۷، ۲۰۱۶، ۱۴۶). اخلاق، سازه جداناپذیری از زندگی انسان است. فارغ از هر نژاد، فرهنگ، سیاست و طبقه اجتماعی، مسائل اخلاقی نقش مهمی در رفتار انسان ایفا می‌کنند. اخلاق یعنی این که برای دیگران نیز همانند خود اهمیت قائل شده و بین خوب و بد و درست و غلط نیز تمایز قائل شویم. هر چند مفهوم اخلاق اغلب مفهومی شناخته شده است، اما یکی از زمینه‌های ویژه‌ای که اهمیت و ارزش اخلاق نمود خاصی پیدا می‌کند ورزش است. به‌طور سنتی ورزش منادی رشد و تکامل منش بوده و از همین رو ذاتاً با اخلاق عجین شده است. با وجود چنین اعتقادی، امروزه رفتارهای زنده‌ای در محیط‌های ورزشی به چشم می‌خورد (کشتی‌دار و همکاران، ۱۳۸۹، ۶). محققان بر این باورند که بسیاری از ارزش‌های موجود در عرصه ورزش می‌تواند مثبت یا منفی در نظر گرفته شود. مانند اولویت دادن به

-
1. Kavussanu & Roberts
 2. Oglivie & Tutko
 3. Brand
 4. Etikos
 5. Ethics
 6. Character
 7. Daft

ورزش همگانی، بازی عادلانه در مسابقات جوانان و یا تأکید بر جنبه‌های سودآور نه در ورزش‌های حرفه‌ای (سایمون^۱، ۲۰۱۰، ۲۳۱). تحقیق در زمینه این دو بعد رفتاری مثبت و منفی به یکی از برجسته‌ترین رویکردهای تحقیقی در روانشناسی ورزشی تبدیل شده است (کشتی دار و همکاران، ۱۳۸۹، ۶). علاقه به تحقیق در اخلاق ورزشی در ۵۰ سال گذشته بیشتر به نگرانی در مورد مسائل مختلف اخلاقی در ورزش پرداخته است؛ مانند نوع ورزش (کیتینگ^۲، ۱۹۶۴، ۲۹)، بازی عادلانه (بوچلر و اشنایدر^۳، ۱۹۹۸، ۱۷)، برنده شدن (دیکسون^۴، ۱۹۹۹، ۱۵)، نقض قوانین به طور عمدی (فرولی^۵، ۲۰۰۳، ۱۶۸)، دوپینگ (هوبرمن^۶، ۱۹۹۵، ۴۰)، جنسیت و برابری جنسیتی (فرانسیس^۷، ۱۹۹۵، ۳۶)، نژاد (ولنتاین^۸، ۱۹۹۹، ۱۰۸)، خشونت (سایمون، ۲۰۱۰، ۲۴۰) و حقوق ورزشکاران معلول (سیلور و واسرمن^۹، ۱۹۹۸، ۳). در هر یک از این دسته‌ها، محققان درباره مسائل اخلاقی مختلفی که در سطوح مشارکتی، رهبری و سازمانی وجود دارند، نوشته‌اند. محققان دیگر معتقدند که مسائل اخلاقی در ورزش‌های فیزیکی و درگیرانه به صورت گسترده‌تری لازم است، جایی که ضربات عمدی و قانونی به سر در بوکس منجر به آسیب مغزی در دراز مدت می‌شود و بنابراین باید بر اساس قوانین اخلاقی، فرد را از آسیب مصون نگه داشت. تقریباً تمام مسائل اخلاقی در ورزش که در ادبیات علمی نوشته شده، اخلاق را از یک موضع تثبیت کننده یا غیرمتعارف یعنی سطوح مبتنی بر نتیجه کار بررسی کرده‌اند. اساساً، اخلاقی بودن یک رفتار یا تصمیم را بر مبنای آنچه که در نزد عوام قابل قبول تر است، قضاوت می‌کنند. در حالی که تحقیقات دیگر، اخلاق را بر مبنای این که آیا یک فرد یا گروه از وظایف خود اطاعت می‌کند یا نه ارزیابی می‌کند و به تفکر عوام در مورد کار خود اهمیت نمی‌دهد. بنابراین، یک نمونه ساده از تفاوت بین این دو در زمینه ورزشی دیده می‌شود. جایی که یک مربی بر خلاف وظیفه اخلاقی شخصی عمل می‌کند تا بهترین نتایج را برای تیم ایجاد کند (لارنس^{۱۰}، ۲۰۱۳، ۱۷). اینجاست که مفهوم تصمیم‌گیری اخلاقی یا گرایشات اخلاقی در ورزش مطرح می‌شود. تصمیم‌گیری اخلاقی به عنوان شکل سازمان یافته تأمل اخلاقی، به منظور

1. Simon
2. Keating
3. Butcher & Schneider
4. Dixon
5. Fraleigh
6. Hoberman
7. Francis
8. Valentine
9. Silvers & Wasserman
10. Lawrence

حل تعارضات اخلاقی است و از عناصر ضروری در حوزه ورزش محسوب می‌شود (شجیع و همکاران، ۱۳۹۱، ۲۱). به نظر بارتلس^۱ (۲۰۰۸) ارزیابی قابلیت تصمیم‌گیری و یا قضاوت اخلاقی در افراد، بدون قرار دادن آنها در وضعیت‌های دشوار اخلاقی که به صورت فرضی و یا واقعی طراحی شده‌اند، امکان پذیر نمی‌باشد. در واقع، دشواری در طراحی همین وضعیت‌ها از یک طرف و تلاش طبیعی افراد برای نشان دادن چهره‌ای مثبت اخلاقی از خویشتن از طرف دیگر، چالشی است که انجام پژوهش‌ها در حوزه اخلاق ورزشی را با مشکل روبه‌رو ساخته است (مور^۲، ۲۰۰۳، ۶۰۳). به همین دلیل در این تحقیق سناریوهایی بر مبنای موقعیت‌های اخلاقی در مسابقات ورزشی نوشته شده است و انتخاب فرد را به چالش می‌کشد. شناسایی گرایش‌های اخلاقی ورزشکاران با ویژگی‌های مختلف می‌تواند به پیش‌بینی رفتار اخلاقی ورزشکاران در میدان عمل کمک کند و به علاوه در جهت‌دهی به رفتارهای اخلاقی آنان موثر باشد.

رفتار اخلاق‌گرایانه و ساختارهای مشابه از بسیاری از عوامل فردی و زمینه‌ای موجود در ورزش متأثر می‌شوند. تحقیقات گوناگون، عوامل مختلف دخیل در این زمینه، همانند جنسیت، ورزش کردن یا نکردن، نوع ورزش و انگیزش را بررسی و تبیین کرده‌اند. (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۶، ۶۷). دین و معنویت هم نقش مهمی در توسعه ارزش‌های شخصی دارند که بر استدلال‌های اخلاقی تأثیر می‌گذارند (باثومستیگر^۳ و همکاران، ۲۰۱۳، ۲۶۸). برخی یافته‌ها نشان می‌دهد که مذهبی بودن به عوامل خاصی در استدلال‌های اخلاقی تأثیر می‌گذارد. در مقایسه با افراد غیر مذهبی، افراد مذهبی بیشتر به نظم، ساختار، پیش‌بینی‌پذیری، سنت و انطباق علاقه‌مند هستند، اعتقادات فرهنگی محافظه‌کارانه و اقتدارگرا را حفظ می‌کنند و تصمیمات مهم زندگی را بر پایه انتظارات افراد مهم و مذهبی می‌گذارند (دوریز^۴، ۲۰۰۳، ۸۲). روانشناسان دیگر معتقدند که دین‌داری شامل فرآیندهای شناختی است که بر اخلاق تأثیر می‌گذارد (باثومستیگر و همکاران، ۲۰۱۳، ۲۶۸). همان‌طور که اشاره شد جنسیت در استدلال اخلاقی تأثیر دارد. مضمون اصلی ادبیات مربوط به تفاوت‌های جنسیتی (هویت جنسیتی) در دوران معاصر این است که زندگی روحی درونی زنان در شکل کلی آن با حیات روحی مردان تفاوت دارد. زنان از نظر ارزش‌ها و منافع بنیادی و شیوه داورهای ارزشی بینش برداشتی متفاوت از مردان دارند (توسلی و همکاران، ۱۳۹۴، ۷۳). در ادامه برخی تحقیقات در این حوزه معرفی می‌شود:

-
1. Bartels
 2. Moore
 3. Baumsteiger
 4. Duriez

رحیمی و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیق خود با هدف بررسی و مقایسه ابعاد منش ورزشی در ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی با توجه به تنوع سطوح تحصیلی و سنی این افراد به این نتیجه رسیدند ورزشکاران رشته‌های انفرادی سطح بالاتری از منش ورزشی را در مقایسه با ورزشکاران رشته‌های تیمی دارند. قاسمی، بادسار و فتحی (۱۳۹۷) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند دینداری بر مسئولیت‌پذیری در دانشجویان تأثیر دارد. بائومستیگر و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود با هدف نقش دینداری و معنویت در استدلال اخلاقی به این نتیجه رسیدند بین دینداری و معنویت با ایده آلیسم اخلاقی همبستگی مثبتی وجود دارد و همچنین زنان معنویت بالاتری را گزارش دادند. لارنس (۲۰۱۳) در رساله خود نشان داد ورزشکاران زن از نظر اخلاقی در سطح بالاتری نسبت به ورزشکاران مرد هستند و ورزشکاران رشته‌های فردی از لحاظ اخلاقی در سطح بالاتری از ورزشکاران رشته‌های تیمی هستند. همچنین، مشخص شد جنسیت و نوع ورزش، رابطه بین دینداری شخصی و استدلال‌های اخلاقی را تعدیل می‌کند. با این حال، مشخص شد بین دینداری شخصی و استدلال اخلاقی برای این نمونه از ورزشکاران همبستگی منفی وجود دارد. همچنین دینداری با تمام مولفه‌های استدلال اخلاقی شامل عدالت، مسئولیت‌پذیری و صداقت همبستگی منفی دارد. گراهام^۱ (۲۰۱۷) در تحقیق خود در مورد هویت ورزشی و توسعه اخلاقی: بیان کرد ورزشکاران زن بر آسیب دیدن، مراقبت و بازی عادلانه و عمل متقابل تأکید بیشتری از ورزشکاران مرد داشتند و در آن زمان که به ورزش دانشگاهی می‌پرداختند ممکن است به توسعه گرایش‌های اخلاقی ورزشکاران کمک کند. نتایج تحقیقشان نشان داد حفظ درجه‌های بالاتری از هویت ورزشی می‌تواند نقش مهمی در پایه‌های اخلاقی ایفا کند. راوندان^۲ (۲۰۱۴) در تحقیق خود که به صورت کیفی به بررسی نقش یک کد ورزشکستگی ورزشی در شکل دادن شجاعت اخلاقی ورزشکاران دانشجویی انجام داده بود به این نتیجه رسید که یکی از مهم‌ترین عواملی که آنها را قادر می‌سازد با شجاعت اخلاقی عمل کنند ارزش‌های شخصی آنهاست. هنگامی که ارزش‌های شخصی مطابق با قوانین رفتار ورزشی باشد، طبیعی است که منجر به انجام کارهای درست شود. همچنین دانشجویان در مقایسه با ورزشکاران جوان دارای دیدگاه پیچیده‌تری از استدلال اخلاقی بودند.

بر اساس مطالب بیان شده تحلیل استدلال اخلاقی ورزشکاران به عنوان وسیله‌ای برای پیش‌بینی رفتارهای غیراخلاقی در آینده ضروری است، زیرا روند فکر و انگیزه ورزشکاران از طریق طراحی تحقیق دقیق روشن می‌شود. همچنین با توجه به انتظار بالاتر جامعه از ورزشکاران تحصیل‌کرده در

1. Graham

2. Raveendran

رعایت اخلاق، بررسی گرایش‌های اخلاقی دانشجویان ورزشکار می‌تواند به جهت‌دهی رفتار اخلاقی آنان کمک شایانی نماید. همچنین در حال حاضر تحقیقات در مورد رابطه بین معنویت (دینداری) و اخلاق فاقد پیشینه قوی است. در حالی که تحقیقات پیشین نشان می‌دهد مذهبی بودن به عوامل موثر بر استدلال اخلاقی مربوط است. مهم است که بررسی شود آیا بین دینداری و گرایش‌های اخلاقی رابطه مستقیم وجود دارد یا خیر. بنابراین مسأله اصلی پژوهش بررسی نقش دینداری در گرایش اخلاقی و مولفه‌های آن در دانشجویان ورزشکار است تا مشخص گردد آیا میزان دینداری و توجه به مذهب در دانشجویان ورزشکار شرکت‌کننده در المپیاد ورزشی دانشگاه‌های سراسر کشور می‌تواند در تحلیل اخلاقی و اخلاق‌گرایی آنان در میدان ورزش تأثیر بگذارد؟ بررسی نقش دینداری و معنویت در استدلال اخلاقی و دانشجویان ورزشکار ممکن است شواهدی در مورد این‌که آیا یک ساختار اساسی از دینداری و معنویت وجود دارد که بر استدلال‌های اخلاقی تأثیر می‌گذارد، ارائه دهد. موضوع دوم مورد بررسی در این پژوهش تحلیل نقش جنسیت در گرایش‌های اخلاقی دانشجویان ورزشکار است و این‌که آیا مردان و زنان در گرایش‌های اخلاقی و اخلاق‌گرایی تفاوت دارند یا خیر؟ در نهایت نیز نقش نوع رشته ورزشی در گرایش‌های اخلاقی دانشجویان ورزشکار بررسی شد تا مشخص شود گرایش اخلاقی دانشجویان ورزشکار رشته‌های ورزشی انفرادی با رشته‌های ورزشی تیمی تفاوت دارند یا خیر؟ بدون شک رعایت اخلاق از سوی ورزشکاران برای جامعه بسیار با اهمیت است و تحلیل عوامل اثرگذار بر آن می‌تواند به مدیران و سیاست‌گذاران ورزش کشور کمک کند تا برنامه‌ریزی بهتری در راستای ترویج بیشتر اخلاق در میادین ورزشی داشته باشند.

روش‌شناسی

روش تحقیق توصیفی - همبستگی بود که به صورت پیمایشی اجرا شد. با توجه به هدف این تحقیق جزء تحقیقات توسعه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش، ورزشکاران پسر و دختر چهاردمین المپیاد ورزشی دانشجویان کشور بود که در شیراز برگزار شد. بر اساس گزارش روابط عمومی اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم، تعداد ۴۱۰۰ نفر دانشجوی پسر و دختر در این المپیاد حضور داشتند (حدود ۱۷۰۰ دانشجوی دختر و ۲۴۰۰ دانشجوی پسر). برای تعیین حجم نمونه آماری از فرمول تعیین حجم نمونه در تحقیقات تحلیلی استفاده شد (حق دوست، ۱۳۸۸، ۶۲):

$$n = \frac{\left(Z_{1-\frac{\alpha}{2}} + Z_{1-\beta} \right)^2}{(\omega)^2} + 3$$

$$\omega = \frac{1}{2} \ln \frac{1+r}{1-r} \rightarrow \text{حدود اعتماد ضریب همبستگی}$$

در فرمول ذکر شده، میزان همبستگی مربوط است به ارتباط متغیرهای تحقیق که در این تحقیق میزان همبستگی بین دین‌داری با استدلال اخلاقی مدنظر بود. بر اساس مقادیر تحقیقات پیشین میزان همبستگی ۰/۲۳ در نظر گرفته شد و با ۹۵ درصد اطمینان و ۹۰ درصد توان آزمون، حجم نمونه‌ای لازم برابر ۱۹۴ نفر بود. برای رسیدن به این حجم از نمونه آماری تعداد ۲۲۰ پرسش‌نامه به صورت حضوری و الکترونیک در اختیار دانشجویان حاضر در المپیاد ورزشی قرار گرفت. در مجموع تعداد ۱۹۶ نفر به پرسش‌نامه تحقیق پاسخ کامل دادند. همین میزان به عنوان نمونه آماری تحقیق در نظر گرفته شد. با توجه به محدودیت‌های موجود در توزیع پرسش‌نامه‌ها و دسترسی به دانشجویان، از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. ابزار مورد استفاده در تحقیق پرسش‌نامه بود. پرسش‌نامه از پژوهش لارنس (۲۰۱۳) استخراج شد. بعد از تغییرات لازم در برخی از سوالات و بومی‌سازی آنها مورد استفاده قرار گرفت. پرسش‌نامه شامل سه بخش بود: بخش اول شامل ۷ سؤال در مورد اطلاعات شخصی، بخش دوم شامل ۱۵ سناریو کوتاه بود. این سناریوها در مورد مسائل و اتفاقاتی که در مسابقات ورزشی مختلف ممکن است رخ دهد و اخلاق‌گرایی خواننده را به چالش می‌کشد. در واقع سناریوها دربرگیرنده حوادثی بود که میزان اخلاقی بودن آن از دیدگاه پاسخ‌دهنده در سیستم ۵ ارزشی لیکرت (۱ = کاملاً مخالفم، ۲ = مخالفم، ۳ = نظری ندارم، ۴ = موافقم، ۵ = کاملاً موافقم) باید تعیین می‌شد. این بخش یا همان پرسش‌نامه گرایش اخلاقی به سه مؤلفه صداقت، مسئولیت‌پذیری و عدالت که هر کدام ۵ سناریو داشتند، تقسیم می‌شد. بخش سوم - در مورد میزان دین‌داری و مذهبی بودن افراد بود که از ۷ سؤال مختلف تشکیل می‌شد. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه قبل از پخش توسط ۱۰ نفر از متخصصین و اساتید مدیریت ورزشی مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. به منظور اطمینان از پایایی پرسش‌نامه‌ها در جامعه آماری مورد نظر اقدام به تعیین پایایی بخش‌های پرسش‌نامه با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ پرسش‌نامه گرایش اخلاقی ۰/۷۳ و پرسش‌نامه دین‌داری ۰/۷۴ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مورد قبول برای پرسش‌نامه بود. از آمار توصیفی برای توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و ارائه دیدگاه پاسخ‌دهندگان استفاده شد و در قسمت آمار استنباطی از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی چگونگی توزیع داده‌ها، آزمون تی مستقل برای مقایسه گرایش اخلاقی ورزشکاران بر اساس جنسیت و نوع رشته ورزشی استفاده شد. همچنین از روش مدلیابی معادلات ساختاری^۱ برای ارائه مدل تأثیر میزان دین‌داری بر مولفه‌های گرایش اخلاقی ورزشکاران

1. Structural Equation Modeling

استفاده شد. بخش اول تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزار اس پی اس^۱ و بخش دوم یا همان مدلسازی با استفاده از نرم افزار اسمارت پی ال اس^۲ انجام شد.

نتایج

در این بخش سعی شده است ضمن مطالعه آماره‌های توصیفی، مدل تحقیق تشریح و تبیین گردد. از این رو در جدول شماره ۱، آماره‌های توصیفی براساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی همچون جنسیت، تأهل، سن، مقطع تحصیلی، نوع رشته ورزشی، سابقه ورزشی و میزان حرفه‌ای بودن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و فردی پاسخ‌دهندگان

ویژگی	طبقه‌بندی	تعداد افراد
جنسیت	مرد	۱۱۶
	زن	۸۰
تأهل	متاهل	۲۶
	مجرد	۱۷۰
سن	۱۸-۲۱	۱۶
	۲۲-۲۵	۱۰۰
	۲۶-۳۰	۶۲
	۳۱-۳۵	۱۴
	بالا تر از ۳۵	۴
مقطع تحصیلی	کاردانی	۵
	کارشناسی	۱۴۴
	کارشناسی ارشد	۳۹
	دکتری	۸
نوع رشته ورزشی	تیمی	۹۶
	انفرادی	۱۰۰
سابقه ورزشی	۱-۳ سال	۱۸
	۳-۵ سال	۵۴
	۴-۶ سال	۵۲

2. SPSS

3. Smart PLS

۷۲	بالای ۶ سال		
۱۱۶	بله		
۶۴	تاحدودی	حرفه‌ای بودن	
۱۶	خیر		

میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق در نمونه آماری پژوهش محاسبه شد و در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق

متغیر	مجموع افراد		مردان		زنان		رشته انفرادی		رشته تیمی	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
دین‌داری	۳/۴۶	۰/۷۵	۳/۴۰	۰/۸۱	۳/۵۶	۰/۶۵	۳/۴۶	۰/۷۹	۳/۴۷	۰/۷۱
گرایش اخلاقی	۳/۱۰	۰/۵۹	۳/۱۱	۰/۶۷	۳/۰۸	۰/۴۴	۳/۱۲	۰/۳۵	۳/۰۸	۰/۷۶
عدالت	۳/۱۲	۰/۶۶	۳/۱۸	۰/۷۲	۳/۰۸	۰/۵۶	۲/۹۵	۰/۴۵	۳/۲۹	۰/۷۹
مسئولیت‌پذیری	۳/۲۳	۰/۶۷	۳/۳	۰/۷۸	۳/۱۲	۰/۴۵	۳/۳۱	۰/۴۷	۳/۱۴	۰/۸۲
صداقت	۲/۹۵	۰/۸۴	۲/۸۴	۰/۹۱	۳/۱۰	۰/۷۰	۳/۰۸	۰/۶۰	۲/۸۰	۰/۹۹

بر اساس یافته‌های جدول ۲ بیشترین میانگین مربوط به دین‌داری و کمترین میانگین مربوط به مؤلفه صداقت در بعد گرایش اخلاقی است. برای بررسی چگونگی توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف و برای بررسی تجانس واریانس در گروه‌ها از آزمون لون استفاده شد. نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف که به دلیل رعایت اختصار گزارش نشده است، نشان داد توزیع داده‌ها در هر دو متغیر و مولفه‌های آن نرمال است و نتایج آزمون لون هم نشان داد تجانس واریانس وجود دارد. بنابراین می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد ($P > 0/05$). برای مقایسه گرایش اخلاقی ورزشکاران بر اساس نوع رشته ورزشی و جنسیت پاسخ دهندگان آزمون تی مستقل گرفته شد. همچنین یافته‌های توصیفی مربوط به هر گروه به تفکیک در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۳- نتایج آزمون تی مستقل برای مقایسه گرایش اخلاقی و مولفه‌های آن بر اساس جنسیت

متغیر	آماره آزمون لون	مقدار معناداری آزمون تی	درجه	مقدار معناداری
-------	-----------------	-------------------------	------	----------------

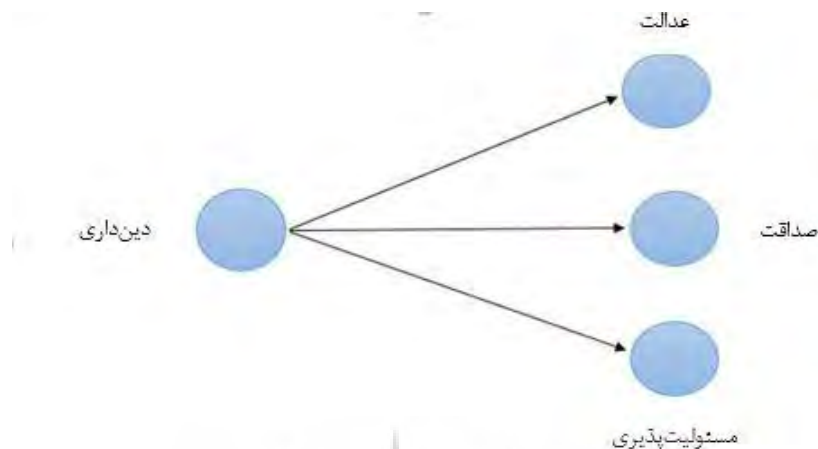
گرایش اخلاقی	لون	آزادی
گرایش اخلاقی	۱/۹۸	۰/۱۶
عدالت	۲/۳۳	۰/۱۱
مسئولیت‌پذیری	۱/۸۹	۰/۱۷
صداقت	۲/۵۴	۰/۱۰

بر اساس نتایج جدول ۳، گرایش اخلاقی دانشجویان پسر و دختر تفاوت معناداری نداشت. در بین مولفه‌های گرایش اخلاقی، عدالت و مسئولیت‌پذیری دانشجویان پسر و دختر از لحاظ آماری تفاوت معناداری نداشت اما در مؤلفه صداقت تفاوت معنادار بود. میانگین صداقت در دختران دانشجوی (۳/۱۰) بالاتر از میانگین پسران دانشجوی (۲/۸۴) بود.

جدول ۴- نتایج آزمون تی مستقل برای مقایسه گرایش اخلاقی و مولفه‌های آن بر اساس نوع ورزش

متغیر	آماره آزمون لون	مقدار معناداری آزمون لون	تی	درجه آزادی	مقدار معناداری
گرایش اخلاقی	۲/۲۱	۰/۱۳	-۰/۴۲	۱۹۴	۰/۶۷
عدالت	۲/۸۶	۰/۰۹	۳/۶۵	۱۹۴	۰/۰۰۱
مسئولیت‌پذیری	۲/۹۵	۰/۰۸	-۱/۷۶	۱۹۴	۰/۰۷
صداقت	۲/۹۲	۰/۰۸	-۲/۳۲	۱۹۴	۰/۰۲

بر اساس نتایج در جدول ۴، گرایش اخلاقی دانشجویان در رشته‌های انفرادی و تیمی تفاوت معناداری نداشت. اما در مؤلفه عدالت تفاوت معنادار بود. ورزشکاران رشته‌های تیمی با میانگین ۳/۲۹ عدالت بالاتری نسبت به ورزشکاران رشته‌های انفرادی با میانگین ۲/۹۵ داشتند. در مؤلفه مسئولیت‌پذیری تفاوت معناداری از لحاظ آماری وجود نداشت. نهایتاً در مؤلفه صداقت تفاوت بین ورزشکاران رشته‌های انفرادی و تیمی معنادار بود. در اینجا صداقت ورزشکاران رشته‌های انفرادی بالاتر بود. در ادامه مدل مفهومی پژوهش ارائه شد:

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

ارزیابی مدل مسیری - ساختاری

برای آزمون مدل تحقیق، از مدل سازی مسیری - ساختاری استفاده شده است. این روش، مدلی آماری برای بررسی روابط خطی بین متغیرهای تحقیق و سؤالات پرسش‌نامه است. به عبارت دیگر مدل سازی مسیری - ساختاری تکنیک آماری قدرتمندی است که مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری را با یک آزمون آماری همزمان ترکیب می‌کند. به منظور بررسی مطلوبیت مدل مسیری - ساختاری در روش حداقل مربعات جزئی (PLS) معیارهای متفاوتی برای ارزیابی مدل وجود دارد. ابتدا مدل اندازه‌گیری مورد بررسی قرار می‌گیرد و بعد مدل ساختاری.

ارزیابی مدل اندازه‌گیری

در این بخش پایایی مدل با سه شاخص ضریب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی ارزیابی شد. سپس روایی همگرا با استفاده از متوسط واریانس استخراج شده تحلیل شد و روایی واگرا نیز به روش فورنل - لارکر بررسی شد.

جدول ۵- بررسی شاخص‌های روایی، پایایی و برازش سازه تحقیق

سازه	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	متوسط واریانس استخراجی	شاخص اشتراکی	شاخص افزونگی
دین‌داری	۰/۸	۰/۷۸	۰/۶۸	۰/۶۸	—

1. Average Variance Extract (AVE)

۰/۴۶	۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۷۳	۰/۷۶	عدالت
۰/۷۸	۰/۵۶	۰/۵۶	۰/۷۷	۰/۸۱	مسئولیت- پذیری
۰/۲۱	۰/۵۲	۰/۵۲	۰/۷۳	۰/۷۹	صداقت

بر اساس نتایج آزمون در جدول ۵ میزان آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ است که ثبات درونی بالای پرسشنامه را نشان می‌دهد. ضریب دیلون- گلد اشتاین یا پایایی ترکیبی (شاخص سازگاری درونی مدل اندازه‌گیری) سازه‌ها است. این ملاک، معیار مدرن‌تری است که PLS برای ارزیابی پایایی مدل گزارش می‌دهد و طی آن پایایی سازه نه به صورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه‌ها با یکدیگر محاسبه می‌گردد که باید بیشتر از ۰/۷ باشد. مقادیر به‌دست آمده برای این شاخص‌ها نیز حاکی از پایایی قابل قبول مدل تحقیق حاضر است. همچنین برای بررسی روایی همگرا از شاخص متوسط واریانس استخراج شده (AVE) استفاده شد. مقادیر بالای ۰/۵ در این بخش قابل قبول است. طبق نتایج آزمون مدل در جدول ۵، روایی همگرای مدل اندازه‌گیری قابل قبول بود. جدول ۶ نیز نتایج روایی واگرا بر اساس روش فورنل - لارکر^۱ را نشان می‌دهد و با توجه به بزرگ‌تر بودن جذر متوسط واریانس استخراج شده متغیرها از همبستگی آن متغیر با متغیرهای دیگر، روایی واگرای مدل اندازه‌گیری تأیید می‌شود.

جدول ۶- نتایج آزمون فورنل - لارکر

متغیر	صداقت	عدالت	دین‌داری	مسئولیت‌پذیری
صداقت	۰/۷۲			
عدالت	۰/۲۶	۰/۷۵		
دین‌داری	۰/۳۴	۰/۴۲	۰/۸۲	
مسئولیت‌پذیری	۰/۴۵	۰/۵۳	۰/۵۸	۰/۷۵

ارزیابی مدل ساختاری

برای ارزیابی مدل درونی یا مدل ساختاری، شاخص‌های متعددی وجود دارد، از جمله می‌توان به ضریب تعیین (R^2) و ضرایب مسیر اشاره کرد. ضریب تعیین یک معیار اساسی برای ارزیابی متغیرهای مکنون درونزا است. مقادیر R^2 برابر ۰/۱۸ و ۰/۵۲ در مدل‌های مسیری PLS به ترتیب ضعیف و قابل توجه توصیف می‌شود. بر اساس نتایج در جدول ۷، ضریب تعیین برای تمام متغیرهای درونزا مقدار قابل قبول است و کیفیت مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

1. Fornell & Larcker

جدول ۷- ضریب تعیین متغیرهای درونزای تحقیق

متغیرهای درونزا	عدالت	مسئولیت‌پذیری	صداقت
ضریب تعیین	۰/۴۲	۰/۵۸	۰/۳۴

در مورد ضریب مسیر که معادل بتای استاندارد شده در رگرسیون است، مقادیر کمتر از ۰/۳ ضعیف، بین ۰/۳ تا ۰/۶ متوسط و از ۰/۶ به بالا خوب تفسیر می‌شود. معناداری ضریب مسیر به روش BT و بوسیله بررسی شاخص t مشخص می‌شود، به طوری که مقادیر t بالاتر از ۱/۹۶ معنادار در نظر گرفته می‌شود.

جدول ۸- ضرایب مسیر مدل ساختاری و اثر کل متغیرها

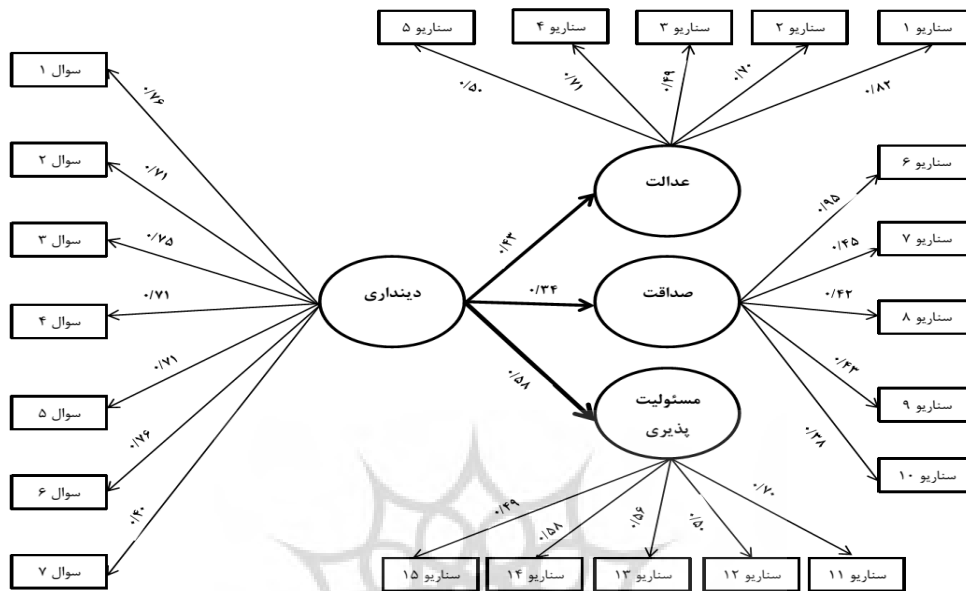
t-value	ضریب اثر استاندارد	مسیر
۶/۳۳	۰/۴۳	دین‌داری به عدالت
۱۳/۱۴	۰/۵۸	دین‌داری به مسئولیت‌پذیری
۲/۸۸	۰/۳۴	دین‌داری به صداقت

همان‌طور که از جدول ۸ استنباط می‌شود تمام مسیرها معنادار هستند و ضرایب همه متوسط به بالا هستند و دین‌داری بر مولفه‌های گرایش اخلاقی دانشجویان ورزشکار تأثیر دارد.

برازش کلی مدل

در این بخش برازش مدل اندازه‌گیری با شاخص اشتراکی، برازش مدل ساختاری با شاخص افزونگی و برازش کلی با نیکویی برازش (GOF) اندازه‌گیری می‌شود. شاخص افزونگی فقط برای متغیرها درونزا (متغیر ملاک) محاسبه می‌گردد و مانند شاخص اشتراکی باید مقدار آن مثبت باشد. همان‌طور که در جدول ۵ مشخص است، تمام مقادیر شاخص اشتراکی و افزونگی مثبت هستند. در کتاب‌های آماری سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نموده‌اند که نتیجه تحقیق حاضر نشان‌دهنده برازش قوی مدل با داده‌هاست.

$$GOF = \sqrt{\text{Communalities}} * R^2 = \sqrt{0.58 * 0.44} = 0.5$$

شکل ۲- مدل تحقیق در حالت تخمین استاندارد

بحث و نتیجه‌گیری

هدف تحقیق حاضر تحلیل گرایش‌های اخلاقی دانشجویان با در نظر گرفتن نقش نوع رشته ورزشی، جنسیت و دین‌داری بود تا یک تحلیل عمیق را در فرآیند استدلال اخلاقی برای ورزشکاران پیشنهاد کند. یافته‌های توصیفی تحقیق نشان داد مؤلفه دین‌داری از سایر مولفه‌ها دارای میانگین بالاتری بود. این نشان دهنده این است که پاسخ‌دهندگان گرایش مذهبی بالایی دارند و اعتقادات آنها صرف نظر این‌که در ابعاد اخلاقی (در این تحقیق منظور مولفه‌های عدالت، مسئولیت‌پذیری و صداقت) جای می‌گیرد یا خیر، آنها به مسائل مذهبی و دینی خود پایبند هستند.

اولین سؤال تحقیق برای این مطالعه در مورد استدلال اخلاقی ورزشکاران بر اساس جنسیت بود. نتایج آزمون نشان داد بین ورزشکاران مرد و زن تفاوت معناداری وجود ندارد. این نتیجه با تحقیق لارنس (۲۰۱۳) از نظر اختلاف گرایش اخلاقی بین مردان و زنان مطابقت نداشت و در مطالعه لارنس زنان گرایش اخلاقی بیشتری نسبت به مردان داشتند. همچنین در تحقیق بانومستیگر و همکارانش در سال ۲۰۱۳ زنان معنویت بالاتری نسبت به مردان داشتند. می‌توان عقاید شخصی و فرهنگی متفاوت جامعه‌های آماری را در این نتیجه مؤثر دانست. رفتار اخلاق فردی، باید در زندگی افراد بررسی شود. ظهور اخلاق فردی و توسعه اخلاق حرفه‌ای، در فضای خالی قرار ندارد و همچنین

از دو اعتقاد متفاوت پدید نیامده است (دی سنسی و رزنبرگ^۱، ۲۰۱۰، ۱۱۴). بنابراین چنین مطالعه‌ای باید بر اساس منطق انجام شود و بر اساس درک شخصی و حرفه‌ای منطقی استوار شود. در ادامه سؤال اول تحقیق بین مولفه‌های گرایش اخلاقی (عدالت، مسئولیت‌پذیری و صداقت) با جنسیت، نتایج نشان داد بین مسئولیت‌پذیری با جنسیت تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته نشان می‌دهد که حس مسئولیت‌پذیری در هر گروه از ورزشکاران با توجه به بالا بودن میانگین آن امری مهم است. مسئولیت‌پذیری به معنای تعهد و ضمانت است و از جمله مفاهیمی است که درباره انسان گفته می‌شود، به محض این‌که از انسان و رفتارش سخن گفته می‌شود این مفهوم نیز برجسته می‌گردد. به طور کلی اخلاق حرفه‌ای متضمن مسئولیت‌پذیری در رفتار و کردار شخص است. ورزشکار حرفه‌ای باید مسئولیت‌پذیری داشته باشد و در این تحقیق نزدیک ۶۰ درصد ورزشکاران خود را در زمره ورزشکاران حرفه‌ای قرار دادند. نتایج نشان داد بین عدالت با جنسیت ارتباط معناداری وجود نداشت اما در تحقیق گراهام (۲۰۱۷) ورزشکاران زن به بازی عادلانه تأکید بیشتری نسبت به مردان داشتند. فارغ از رنگ، نژاد، مذهب و جنسیت عدالت به هر شکلی خواسته هر انسانی با وجدان است. در این تحقیق همان‌طور که بیان شد مؤلفه دین‌داری دارای بالاترین میانگین از دیدگاه ورزشکاران داشت. پس بر این اساس اکثر نمونه تحقیق انسان‌هایی هستند که دین و مذهب نقش پررنگی در زندگی آنها دارد و در دین به مسئله عدالت تأکید زیادی شده است. به همین خاطر بین عدالت و جنسیت تفاوت معناداری وجود نداشت و این نتیجه از این لحاظ قابل توجیه است. در نهایت نتایج نشان داد بین صداقت با جنسیت تفاوت معناداری وجود دارد و زنان در مؤلفه صداقت میانگین بالاتری داشتند. این یافته به این معناست که زنان در ورزش به مسئله صداقت تأکید زیادی دارند و موفقیت را در گروهی صداقت می‌داند.

دومین سؤال پژوهش در مورد استدلال اخلاقی ورزشکاران بر اساس نوع رشته ورزشی بود که نتایج نشان داد بین گرایش اخلاقی ورزشکاران با نوع رشته ورزشی (تیمی و انفرادی) تفاوت معناداری وجود ندارد. این نتایج با تحقیق رحیمی و همکاران (۱۳۹۶) و ولراند، دشایی و کوریه (۱۹۹۶) مطابقت نداشت. یک دلیل برای توجیه این نتیجه می‌توان به تفاوت سنجش میزان اخلاقی بودن ورزشکاران با تحقیقات دیگر پرداخت. همان‌طور که در مقدمه و روش شناسی نیز بیان شد در این تحقیق میزان اخلاقی بودن ورزشکاران بر اساس سناریوهایی سنجیده شد که ورزشکار را دقیقاً در شرایط واقعی قرار می‌داد و ورزشکاران دو گروه (تیمی یا انفرادی) با در نظر گرفتن این‌که در آن

شرایط هستند به پرسش‌نامه پاسخ دادند. میانگین بالاتر از متوسط هر دو گروه نشان‌دهنده تأکید آن‌ها بر مسائل اخلاقی در جریان بازی است و به همین علت تفاوت معناداری بین دو گروه به وجود نیامد و با تحقیقات قبلی همسو نبود. در ادامه بین مؤلفه عدالت با نوع رشته ورزشی تفاوت معناداری وجود داشت و ورزشکاران رشته‌های تیمی میانگین بالاتری داشتند. در ورزش‌های تیمی به علت امکان اشتباهات بیشتر داور (مانند پنالتی گرفتن به اشتباه در دقایق پایانی) موقعیت‌هایی که به شانس تیم یا بازیکن ربط داده می‌شود (مانند خراب کردن موقعیت‌های گوناگون گل‌زنی و در نهایت واگذار کردن بازی)، مصدومیت‌های بازیکنان کلیدی در یک تیم و از این قبیل اتفاق‌ها مسئله عدالت به مراتب پررنگ‌تر و برجسته‌تر می‌شود. این قضیه به جایی می‌رسد که در رشته‌هایی مثل والیبال از ویدئوچک و در فوتبال از تکنولوژی خط دروازه و وی ای آر^۱ استفاده می‌کنند تا بتوانند مسئله عدالت را به درستی برقرار کنند. در مؤلفه صداقت با نوع رشته ورزشی تفاوت معناداری در میزان اخلاقی بودن ورزشکاران وجود داشت و ورزشکاران رشته‌های انفرادی میانگین بالاتری را نیز داشتند. بر اساس نظریه^۲ منطق بازی بردماینر^۲ و همکاران، یک محیط ورزشی می‌تواند خواسته‌ها و انتظاراتی از ورزشکاران داشته باشد که در تضاد با پیامدهای اخلاقی و اجتماعی آن‌ها است (مانند صداقت). در نتیجه یک محیط ورزشی می‌تواند سبب شود تا افراد تعهدات خود را به سبب منافع سایرین کنار بگذارند و به این ترتیب در سطح منطق اخلاقی پایین‌تری قرار بگیرند. به طور ساده‌تر می‌توان بیان کرد ورزشکار تحت تأثیر گروه و هم‌تیمی‌های خود ممکن است دست به حرکت‌های غیر اخلاقی بزند و این کار را به خاطر منافع تیم توجیح کند. از این موضوع هم نیز نباید غافل شد که در رشته‌های تیمی افراد مختلف ممکن است به طور مستقیم در معرض دید نباشند اما در رشته‌های انفرادی نوک پیمان متوجه شخص است و این باعث خواهد شد ورزشکاران رشته‌های انفرادی راحت‌تر قضاوت شوند. همین امر موجب می‌گردد تا مسئله صداقت و مسائل اخلاقی در ورزشکاران رشته‌های انفرادی بیشتر به چشم آید. میلر و جرمن (۱۹۹۸) هم به این نکته تأکید می‌کنند که رشته‌های انفرادی و تیم‌های ورزشی، هویت‌های اخلاقی متفاوتی در جنبه‌های بازی و رقابتی دارا هستند. به عنوان مثال در رشته‌ای مثل فوتبال گاهی بازیکنان از خطاهایی که روی هم‌تیمی‌هایشان انجام می‌شود، خشمگین و درصدد جبران برمی‌آیند؛ در صورتی که در رشته انفرادی مثل تنیس روی میز همچنین چیزی اتفاق نخواهد افتاد.

نتایج مدل تحقیق نشان داد مسیر دین‌داری به تمام مولفه‌های گرایش اخلاقی معنادار و مثبت بود. علت‌های رفتارهای غیر اخلاقی در ورزش و دیگر امور به عوامل بسیاری نسبت داده می‌شود و

-
1. VAR
 2. Bredemeier

متفکران اخلاق ورزشی درباره آن بحث کرده‌اند. به عنوان مثال زیگلر (۱۹۹۲) می‌گوید: «نظریه جدایی دین و دولت، از آنجا که موجب رویکردی سامان‌بند به علم اخلاق شده است، سزاوار نکوهش است». بر اساس اصول مذهب، آدمی می‌کوشد تا به برترین عملکرد معنوی و اخلاقی دست یابد و در ورزش نیز ورزشکار می‌کوشد که به برترین عملکرد جسمانی و حرکتی برسد. هر دو در جهت به تحقق برترین صفات آدمی قرار گرفته است. احتیاج به تلاش و دریافت در باطن هر دو فعالیت وجود دارد، از این رو به نظر می‌رسد که در درون هر ورزشکاری یک گرایش مذهبی وجود دارد که ناخودآگاه او را هدایت می‌کند. مسیر دین‌داری به مسئولیت‌پذیری بیشترین اثر را در مقایسه با عدالت و صداقت داشت (۰/۵۸۵). مسئولیت‌پذیری در ورزش جزء مهمترین فاکتورهای یک ورزشکار حرفه‌ای است؛ زیرا اگر ورزشکاری در سطح بالایی از مهارت قرار داشته باشد اما به تیم و نتایج خود بی‌توجه باشد و مسئولیت‌پذیر نباشد، ارزش آن به مراتب پایین می‌آید. این اتفاق تا جایی پیش می‌رود که در دنیای حرفه‌ای ورزش مخصوصاً فوتبال مشاهده می‌شود که بازیکنانی به اسطوره باشگاه و هواداران تبدیل می‌شوند که علاوه بر مهارت فنی نسبت به تیم و وظایف خود مسئولیت‌پذیری داشته باشند. به همین دلیل از منظر اخلاقی هم از نظر ورزشکاران مسئولیت‌پذیری باید با دین‌داری رابطه داشته باشد که نتیجه مدل این بحث‌ها را تأیید می‌کند. بعد از مسیر دین‌داری به مسئولیت‌پذیری، مسیر دین‌داری به عدالت با ضریب اثر استاندارد ۰/۴۳ معنادار است. مفهوم عدالت به طور معمول در حیطه فلسفه اجتماعی است و بیشتر درباره موضوع‌هایی است که مربوط به دیون یا حق است. اما در ورزش گاهی مسئله عدالت به شکل‌های مختلفی نمایان می‌شود. فرض کنید در بازی والیبال بازیکن A اسپک بزند و توپ کمی به انگشت بازیکن B می‌خورد اما داور تشخیص ندهد. از نظر اخلاقی بازیکن B باید به داور بگوید اما عملاً چنین اتفاقی نمی‌افتد. چون اشتباه را جزء مسائل بازی می‌دانند اما در شرایط برعکس تیم B شاید معترض داور و حتی تیم حریف شوند که چرا این اشتباه داور را گزارش نکردند. این مثال پیچیدگی عدالت در ورزش و اخلاقی بودن مسائل ورزشی را نشان می‌دهد. به تعبیر خیلی از مفسران دینی عدالت مفهومی غیردینی یا به تعبیر بهتر فرادینی است؛ یعنی این دین است که باید عادلانه باشد. به همین دلیل جای تعجب نیست که ارتباط معناداری خواه ناخواه بین دین و عدالت به وجود آید. در ادامه مسیر دین‌داری به صداقت با ضریب اثر استاندارد ۰/۳۴۴ معنادار بود. صداقت و راستگویی بدون شک از مهم‌ترین مسائل اخلاقی در هر جامعه‌ای است. در ورزش نیز این امر وجود دارد. یک مربی را در نظر بگیرید که در کنفرانس مطبوعاتی تعداد بازیکنان مصدوم خود را بیشتر اعلام کند و در روز مسابقه با تمام یاران خود وارد زمین شود. مطمئناً مورد نکوهش بسیاری از افراد قرار خواهد گرفت. در صورتی که این کار وی به

منزله نتیجه بهتر تیم خود باشد اما مسائل اخلاقی را نیز زیر پا گذاشته است. مسئله صداقت در بیشتر متون دینی مشاهده می‌شود و افراد دروغگو را مورد سرزنش و نصیحت قرار می‌دهد و افراد راستگو مورد اعتماد و امین مردم قرار می‌گیرد و از آن‌جا که دین به عنوان یک مسئله مهم در بطن زندگی مردم ایران جای افتاده است، این نتیجه با دلایل منطقی توجیح می‌شود که بین دینداری و صداقت باید رابطه معنادار و مستقیمی وجود داشته باشد.

به‌عنوان نتیجه‌گیری کلی می‌توان بیان داشت که مذهب و دین بر سه محور خدا، انسان و عالم قرار گرفته است و ورزش نیز بر محور انسان قرار گرفته است. بنابراین مخاطب هر دو انسان است که باید از طریق این دو رشد یابد و حتی ورزشکار در اوج تلاش خود، خدا را در باطن خویش درک می‌کند. بدیهی است که ورزش به طور کامل نمی‌تواند جای اهداف و پیامدهای دین را بگیرد. بهتر است که مذهب و دین‌داری را یک عامل اثرگذار و تربیتی تکمیلی در کنار ورزش تربیتی قرار داد. بازیکنان ورزشی در لحظات حساس بازی‌ها، دست‌های خود را به بالا می‌برند و از خدای خود کمک می‌خواهند، نشان دهنده این است که مذهب و دین‌داری به‌عنوان کمک و ارتقای عملکرد ورزشی عمل می‌کند. در پایان بر اساس تأثیر دینداری بر مولفه‌های گرایش اخلاقی دانشجویان ورزشکار پیشنهاد می‌شود که مدیران تربیت بدنی دانشگاه‌ها برنامه‌های فرهنگی با محور ترویج مسائل دینی و مذهبی را برای تیم‌های ورزشی در نظر بگیرند. در انتخاب مربیان و سرپرستان تیم‌های ورزشی علاوه بر توانایی‌های فنی، اخلاق‌گرایی و مذهبی بودن هم مورد توجه قرار گیرد. چرا که مربی الگوی هر ورزشکار است و رفتار او در رفتار ورزشکاران تأثیرگذار است و می‌تواند اخلاق‌گرایی را در تیم افزایش دهد.

منابع

1. Bartels, D. M. (2008). Principled moral sentiment and flexibility of moral judgment and decision making. *Cognition* .108(2), 381-417.
2. Baumsteiger, R. Chenneville, T & McGuire, J. M. (2013). The Roles of Religiosity and Spirituality in Moral Reasoning. *Journal Ethics & Behavior* , 23(4), 266-277.
3. Brand, M. (2003). Advocacy involves entire membership. *NCAA News*, 40 (9), 4-23.
4. Bredemeier, B.J., Weiss, M., Shields, D.L., & Shewchuk, R.M. (1986). Promoting moral growth in a summer sport camp: The implementation of theoretically grounded instructional strategies. *Journal of Moral Education*, 15(3), 212-220.
5. Butcher, R., & Schneider, A. (1998). Fair play as respect for the game. *Journal of the Philosophy of Sport*, 25(1), 1-22.
6. Daft, R. L. (2016). *Organization Theory & Design*. (Translated by Ali Parsayan & Seyed Mohamad Aarabi). 10ed edition. Tehran, Iran: Office of Cultural Studies. (Persian)

7. DeSensi, J. T., Rosenberg, D. (2010). *Ethics and Morality in Sport Management* (Sport Management Library) .3rd Edition. USA: Morgantown, WV: Fitness Information Technology, Inc.
8. Dixon, N. (1999). On winning and athletic superiority. *Journal of the Philosophy of Sport*, 26(1), 10-26.
9. Duriez, B. (2003). Vivisecting the religious mind: Religiosity and motivated social cognition. *Mental Health, Religion & Culture*, 6(2), 79-86.
10. Fraleigh, W. (2003). Intentional rules violations: One more time. *Journal of the Philosophy of Sport*, 30(2), 166-176.
11. Francis, L. (1995). Title IX: Equality for women's sports. *Journal of the Philosophy of Sport*, 20(1), 32-47.
12. Ghasemi, M., Badsar, M., Fathi, S. (2018). An Investigation into the Mediating Role of Religiously in Analysis of the Factors Influencing Social Responsibility of Student. *Journal of Applied Sociology*, 29(1), 189-206. (Persian)
13. Graham, D. N. (2017). Athletic Identity and Moral Development: An Examination of NCAA Division I Athletes and Their Moral Foundations. Master of Arts Thesis. USA: Wright State University, Department of Leadership Studies in Education & Organizations. p.84.
14. Haghdoost A. (2009). Do You Want to Gain a Profound Insight into Sample Size and Statistical Power? *Iranian Journal of Epidemiology*, 5 (1) :57-63. (Persian)
15. Hoberman, J. (1995). Listening to steroids. *Wilson Quarterly Winter '95*, 35-44.
16. Kavussanu, M., & Roberts, G.C. (2001). Moral functioning in sport: an achievement goal perspective. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23(1), 37-54.
17. Keating, J. (1964). Sportsmanship as a moral category. *Ethics: An International Journal of Social, Political, and Legal Philosophy*, 75(1), 25-35.
18. Keshtidar, M., Jahangiri, M., Rahimi, M. (2010). The Role of Goal Orientation and Moral Identity on Predicting Prosocial and Antisocial Moral Functioning in Football. *Journal of sport management*, 2(7), 5-23. (Persian)
19. Lawrence, W. L. (2013). Moral Reasoning of Collegiate Athletes and Intramural Sport Athletes: An Investigation of the Influence of Religiosity, Gender, and Type of Sport Played. PHD thesis. USA: The Ohio State University, Education and Human Ecology. pp.1-136
20. Moore, Z. E. (2003). Ethical dilemmas in sport psychology: Discussion and recommendations for practice. *Journal of professional psychology: Research and practice*, 34(6), 601-610.
21. Molk Afzali, H., Majdzade, R., Fotouhi, A., Tavakoli, S. (2005). *Methodology of Applied Research in Medical Sciences*. First Edition. Tehran: Tehran Medical Sciences Press, PP 295-316.
22. Ogilvie, B. C. & Tutko, T. A. (1971). *Problem Athletes and How to Handle Them*. first, edition. USA: Pelham Books. p.195.
23. Rahimi, M. Khaksar, M. Azimzadeh' E. Pashaei, M. (2017). The Investigation of the Sportsmanship among team sports and individual sports elite athletes regard to

- Variety of age and academic level. *Journal of Sport Physiology & Management investigation*, 9(3), 65-74. (Persian)
24. Raveendran, R. P. (2014). Life of Purpose: Exploring the Role an Athletic Code of Conduct Plays in Shaping the Moral Courage of Student Athletes. Ph. D Thesis. USA: Bowling Green State University, Leadership Studies Department. p.11.
 25. Seyed Ameri, M. H., Kashef, S. M., Fattah Pour Marandi, M. (2015). ethical decision-making based on position of coaching and coaching experience. *Sport management studies*, 7(29), 141-158. (Persian)
 26. Silvers, A., & Wasserman, D. (1998). Convention and competence: Disability rights in sports and education. *Report from the Institute for Philosophy and Public Policy*, 18(4), 1-7.
 27. Simon, R. (2010). *Fair play: The ethics of sport*. 3rd Ed. USA: Boulder, CO: Westview Press. p.125.
 28. Shajie, R., Kouze Chiyani, H., Ehsani, M., Amiri, M. (2012). Influences of Personal, Political, Legal and Economical Climates on Ethical Decision-Making of Professional Soccer Players. *Journal Applied Research of sport management*, 1(3), 19-26. (Persian)
 29. Tavasoli, A. Z, Honari, H. Koushafar, A. (2015). A Survey of Gender Identity Differences of Male and Female Professional Athletes in Iran. *New trends in sport management*, 3(8), 73-82. (Persian)
 30. Valentine, J. (1999). Darwin's athletes: A review essay. *Journal of Philosophy of Sport*, 26, 105-112.

ارجاع دهی

بنسبوردی علی، نظری ترشیزی احمد، موید ندا. (۱۳۹۸). تحلیل گرایشات اخلاقی دانشجویان ورزشکار: نقش دین‌داری، جنسیت و نوع رشته ورزشی. پژوهش در راه‌های علم و ورزش تربیتی. ۷(۱۷): ۱۳۹-۱۵۸. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2019.6592.1568

Benesbordi A, Nazari Torshizi A, Moayed N. (2019). Evaluating the Ethical Attitudes of Athlete Students: The Role of Religiosity, Gender and Type of Sport. *Research on Educational Sport*. 7(17): 139-58. (Persian). Doi: 10.22089/RES.2019.6592.1568

Evaluating the Ethical Attitudes of Athlete Students: The Role of Religiosity, Gender and Type of Sport

A. Benesbordi¹, A. Nazari Torshizi², N. Moayed³

1. Assistant Professor of Sport Management Department, Sport Science Faculty, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran. PhD Student, Sport (Corresponding Author)

2. Management Department, Sport Science Faculty, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

3. MSc's of Sport Management Department, Sport Science Faculty, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran.

Received: 2018/10/28

Accepted: 2019/05/08

Abstract

Athletes' moralism in sports fields is one of the important issues in every society. The aim of this research was analyzing the ethical attitudes of athlete students: The role of religiosity, gender and type of sport. The research method was descriptive and correlation kind that was conducted as survey. The statistical population of research was Male and Female Athletes of the 14th National Student Sport Olympiad that held in Shiraz in 2018. Statistical population size was 4100 members. According to the sample size determination formula in analytical research, the sample size was estimated at 194 people and after collecting data, 196 full questionnaires were returned and the same number was selected as the statistical sample of the study. Sampling method was available. The research tool was the Lawrence Questionnaire (2013) which after translation and localization, formal and content validity of its was approved by ten sports management professors. Cronbach's alpha coefficient of ethical attitude questionnaire was 0.73 and Religiosity questionnaire was 0.74 which indicates the reliability of the questionnaire. Descriptive statistics was used for describing demographic features and in section of inferential statistics; Kolmogorov-Smirnov test, independent sample t-test and structural equation modeling were used. The results showed that athletes' ethical attitudes were not significantly different based on gender and type of sport, but in the component of honesty, there was a significant difference based on gender and type of

1. Email: a.benesbordi@hsu.ac.ir

2. Email: ahmad.nazari.torshizi@gmail.com

3. Email: n.moayed71@gmail.com

sport. In the justice component there was also a significant difference based on type of sport. Also, the results showed that religiosity has a significant effect on all components of ethical attitude of athlete students. Based on the results of the research model, it can be concluded that religiosity is an effective and educative factor for creating ethical attitudes in athletes.

Keywords: Ethical attitude, Gender, Religiosity, Sport, Student

